

OPETUSHALLITUS

MUSIIKKI

Opetuksen tavoitteet ja oppimisen arviointi

Eija Kauppinen

Oppimisen arviointi taide- ja taitoaineissa

13.3.2015

Opetushallitus

Musiikin opetuksen tavoitteet opetussuunnitelman perusteissa

Oppiaineiden opetus

Lähtökohtana Valtioneuvoston asetuksen (422/2012) 3§ ja sen perustelut

- Opetuksella rakennetaan laajaa yleissivistystä ja tuetaan oppilaiden maailmankuvan avartumista.
- Huolehditaan sekä eri tiedonalojen tavoitteista että yleisemmistä läpileikkaavista tavoitteista
- Tavoitteena on, että oppilaalle rakentuu mielekkäitä, eheyttäviä oppimiskokonaisuuksia, jotka toteutuvat oppiaineiden yhteistyönä.
- Opetuksen tulee perustua tieteelliseen tietoon.

Perusopetuksen perusteiden rakenne

- ◆ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet muodostuvat kaikelle **opetukselle yhteisestä osuudesta** sekä tuntijaon nivelkohtien mukaisesti muodostetuista **vuosiluokkakokonaisuuksista**:
 - Luvut 1–12 – kaikille yhteiset osuudet
 - Luku 13 – vuosiluokat 1 – 2
 - Luku 14 – vuosiluokat 3 – 6
 - Luku 15 – vuosiluokat 7 – 9

Oppiaineosuudet ja vuosiluokkakokonaisuudet

- ◆ oppiaineosuudet kuvataan vuosiluokkakokonaisuuksittain
→ 1–2, 3–6, 7–9
- ◆ oppiaineiden opetuksessa otetaan huomioon myös siirtymävaiheisiin liittyvät tavoitteet, vuosiluokkien tehtävä ja laaja-alainen osaaminen

Oppiaineosuuksien rakenne

- ◆ Oppiaineen tehtävä (yleinen + vuosiluokkakokonaisuutta koskeva)
- ◆ Oppiaineen tavoitteet
- ◆ Keskeiset, tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet
- ◆ Oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät erityiset tavoitteet ko. oppiaineessa
- ◆ Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ko. oppiaineessa
- ◆ Oppilaan oppimisen arviointi ko. oppiaineessa
 - keskeiset arvioinnin ja palautteen antamisen kohteet vuosiluokilla 1–2 TAI
 - arviointikriteerit 6. luokan loppuun (hyvän osaamisen taso) TAI
 - päättöarvioinnin kriteerit arvosanalle 8

Musiikin opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Musiikin opetuksen tavoitteet

- ◆ Osallisuus
- ◆ Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen
- ◆ Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito
- ◆ Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa
- ◆ Oppimaan oppiminen musiikissa

Musiikin opetuksen keskeiset sisältöalueet

- ◆ Miten musiikissa toimitaan
- ◆ Mistä musiikki muodostuu
- ◆ Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa
- ◆ Musiikin opetuksen ohjelmisto

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet

- ◆ Tavoitteena on luoda **pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus**, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista jokaiselle oppilaalle.
- ◆ **Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun** rohkaiseva ennakkoluuloton ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja –elämykset innostavat oppilaita kehittämään musiikillisiä taitojaan.
- ◆ Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia **tieto- ja viestintäteknologian** käyttöön musiikillisessa toiminnassa.
- ◆ Opetuksessa hyödynnetään **taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen** tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 3–6

- ◆ Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon **oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet.**
- ◆ Niiden pohjalta tehdään muun muassa työtapoja, opetusvälineiden käyttöä ja ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut niin, että myös **oppilaita kuullaan.**
- ◆ Ratkaisuilla luodaan **oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita** sekä vahvistetaan jokaisen oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppiaineiden tavoitteiden muotoilu (1)

Esimerkki: Musiikki, tavoite T5 vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteena on

- **tarjota** oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin **sekä ohjata häntä keskustelemaan** havainnoistaan
- **opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt, joiden parissa työskennellään**

Oppiaineiden tavoitteiden muotoilu (2)

Esimerkki: Musiikki, tavoite T5 vuosiluokilla 7–9

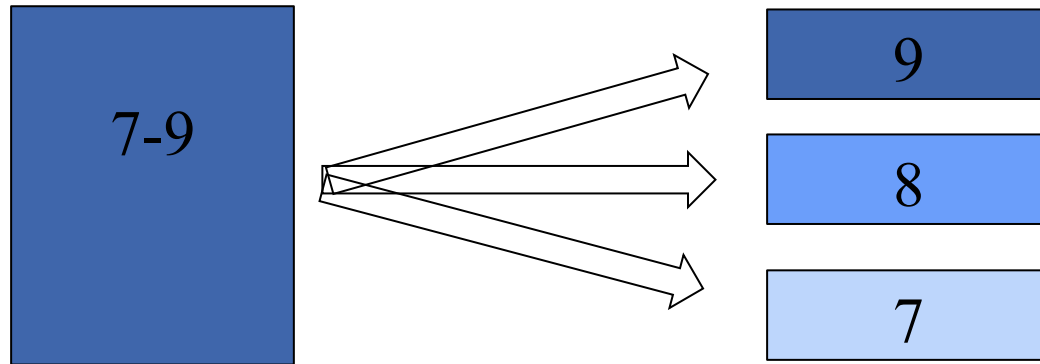
Opetuksen tavoitteena on

- **tarjota oppilaalle** mahdollisuuksia **ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan**
- **opettajan toiminta + oppilaan toiminta + asiat/ilmiöt, joiden parissa työskennellään**

Opetuksen tavoitteet	Sisältö- alueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		
T1 ohjata oppilasta toimimaan musiikillisen ryhmän jäsenenä oppilaan myönteistä minäkuvaa rakentaen	S1-S4	L2, L7
Musisointi ja luova tuottaminen		
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön sekä laulamaan ja soittamaan ryhmän jäsenenä	S1-S4	L1, L2, L4
T3 kannustaa oppilasta kokemaan ja hahmottamaan ääniympäristöä, ääntä, musiikkia ja musiikkikäsitteitä liikkuen ja kuunnellen	S1-S4	L1, L4
T4 antaa tilaa oppilaiden omille musiikillisille ideoille ja improvisoinnille sekä ohjaa heitä suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia sävellyksiä tai muita kokonaisuuksia käyttäen äänellisiä, liikunnallisia, kuvallisia, teknologisia tai muita ilmaisukeinoja	S1-S4	L5, L6
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito		
T5 innostaa oppilasta tutustumaan musiikilliseen kulttuuriperintöönsä leikkien, laulaen ja liikkuen sekä nauttimaan musiikin esteettisestä, kulttuurisesta ja historiallisesta monimuotoisuudesta	S1-S4	L2, L4
T6 auttaa oppilasta ymmärtämään musiikin merkintätapojen peruseräitä musisoinnin yhteydessä	S1-S4	L4
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
T7 ohjata oppilasta toimimaan vastuullisesti musisoinnissa	S1-S4	L7
Oppimaan oppiminen musiikissa		
T8 tarjota oppilaille kokemuksia tavoitteiden asettamisen ja yhteisen harjoittelun merkityksestä musiikin oppimisessa	S1-S4	L1

Oppiaineen tavoitteiden jakamisesta vuosiluokille

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt kasvavat vuosiluokalta toiselle
JA/TAI

Eri tavoitteet ja keskeiset sisällöt painottuvat eri vuosiluokilla

- **Oppiaineen luonteen mukainen tasapainoinen ratkaisu, jossa on tilaa yhteiselle suunnittelulle oppilaiden kanssa!**

Oppimisen arviointi musiikissa

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 1–2

Oppimisen arviointi musiikissa on oppilaita **ohjaavaa ja rohkaisevaa**. Oppilaalle annetaan palautetta ja mahdollisuuksia oman ja ryhmän toiminnan arviointiin siten, että se **kannustaa** yrittämiseen ja opittavien taitojen harjoittamiseen. Erityistä huomiota arvioinnissa kiinnitetään musiikillisten **yhteistyötaitojen ja musisointitaitojen** edistymiseen. Oppilaan oppimisen arviointi perustuu **monipuoliseen näyttöön**.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita musiikissa ovat

- ◆ **edistyminen musiikillisissa yhteistyötaidoissa**, erityisesti toimiminen musiikillisen ryhmän jäsenenä
- ◆ **edistyminen musiikin peruskäsitteiden hahmottamisessa** musiikillisen toiminnan kautta.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 3–6

- ◆ Musiikin opetuksessa oppilaat tarvitsevat **ohjaavaa ja rohkaisevaa palautetta** erityisesti yhteistoiminnan ja musiikillisten taitojen harjoittelemisessa.
- ◆ Palaute ohjaa jokaista oppilasta **hahmottamaan musiikkia ja musiikkikäsitteitä** sekä kehittämään toimintaansa ryhmän jäsenenä suhteessa soivaan musiikilliseen kokonaisuuteen.
- ◆ Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää **musiikin valtakunnallisia arviointikriteereitä**.

Esimerkkejä tavoitteesta, arvioinnin kohteesta ja kriteeristä vuosiluokalla 3–6

Musiikilliset taidot ja tiedot sekä luova tuottaminen		
Opetuksen tavoitteena on		
T2 ohjata oppilasta luontevaan äänenkäyttöön ja laulamiseen sekä kehittämään keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoaan musisoivan ryhmän jäsenenä	Laulaminen ja soittaminen ryhmän jäsenenä	Oppilas osallistuu yhteislauluun ja -soittoon pyrkien sovittamaan osuutensa osaksi musiikillista kokonaisuutta.
T3 kannustaa oppilasta keholliseen musiikin, kuvien, tarinoiden ja tunnetilojen ilmaisuun kokonaisvaltaisesti liikkuen	Musiikkiliikunta	Oppilas liikkuu musiikin mukaan ja käyttää kehoaan musiikilliseen ilmaisuun.
T4 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun sekä ohjata häntä jäsentämään kuulemaansa sekä kertomaan siitä	Musiikin kuuntelu	Oppilas kuuntelee keskittyneesti musiikkia ja esittää näkemyksiään kuulemastaan.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7–9

- ◆ Musiikin päättöarviointi sijoittuu siihen **lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena.**
- ◆ Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin yhteisenä opetettavan oppimäärän tavoitteet.
- ◆ Päättöarvosana muodostetaan **suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso musiikin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin.**
- ◆ Musiikissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättymiseen saakka.
- ◆ **Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit.**
- ◆ Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Musiikin päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Musiikin opetuksen tavoitteena on	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvion ”hyvä”/arvosanan kahdeksan osaaminen
Osallisuus			
T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1-S4	Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas toimii musiikillisen ryhmän jäsenenä, huolehtii osuudestaan ja kannustaa toisia.
Musiikilliset taidot ja tiedot sekä luova tuottaminen			
T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin	S1-S4	Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.
T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun	S1-S4	Musiikkiliikunta	Oppilas osoittaa hahmottavansa musiikin perussykkeen liikkeessaan ja sovittaa liikeilmaisuaan kuulemaansa musiikkiin.

Oppimiskäsitys opetussuunnitelman perusteissa

Oppimiskäsityksen keskeiset asiat

- ◆ oppilas on aktiivinen toimija
- ◆ vuorovaikutuksessa oppiminen
- ◆ myönteiset kokemukset
- ◆ itseohjautuvuus
- ◆ oppimaan oppiminen

Opetussuunnitelman perusteiden oppimiskäsitys

Oppilas on aktiivinen toimija

Oppilas oppii asettamaan tavoitteita, ratkaisemaan ongelmia, toimimaan muiden kanssa, refleктоimaan oppimaansa, edistämään oppimistaan jne.

- **Oppiminen on taito.**
- **Oppilas rakentaa ja muokkaa ymmärrystään ja osaamistaan tulkitsemalla, jäsentämällä ja muokkaamalla opittavia tietoja ja taitoja sisäisten malliensa pohjalta.**

Opetussuunnitelman perusteiden oppimiskäsitys **Vuorovaikutuksessa oppiminen**

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten oppilaiden, opettajien ja muiden aikuisten sekä eri yhteisöjen ja oppimisympäristöjen kanssa.

- Oppilas tuo oppimistilanteisiin mukanaan omat käsityksensä ja tapansa työskennellä ja ajatella.
- Oppimistilanteiden vuorovaikutusprosessit muokkaavat ja jalostavat näitä tapoja edelleen.
- Oppilaan taitojen kehittymistä kuten myös oppimisen haasteita tulee tarkastella yksilön ja ympäristön vuorovaikutusdynamiikan kautta.

Opetussuunnitelman perusteiden oppimiskäsitys

Myönteiset kokemukset

Myönteiset tunnekokemukset, **oppimisen ilo** ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

Oppilaan **minäkuva** sekä **pystyvyyden tunne** ja **itsetunto** vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita oppilas asettaa toiminnalleen.

- **Minäkuva** kehittyy läpi elämän ja sen muotoutumiseen vaikuttaa erityisesti itselle tärkeiltä ihmisiltä saatu palaute, arviot ja asenteet omasta itsestä, toiminnasta ja käyttäytymisestä.

Opetussuunnitelman perusteiden oppimiskäsitys

Oppimaan oppiminen

Oppimaan oppimisen taitojen kehittyminen on perusta tavoitteelliselle ja elinikäiselle oppimiselle. Siksi oppilasta ohjataan tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oppimisensa edistämiseen.

- Oppiminen ymmärretään taitona, joka kehittyy oppijan oppimisen, erilaisten kokemusten, harjoittelun ja työskentelyn kautta.
- Oppilaan on opittava tietoisesti tarkastelemaan omaa oppimisen aikaista työskentelyään (metakognitio).
- Tähän ajattelutyöhönsä, opittavien asioiden työstämiseen (strategiat), oppijan tulee myös saada opetusta ja ohjausta (opettajalta).

Opetussuunnitelman perusteiden oppimiskäsitys

Itseohjautuvuus

Oppimis-
prosessistaan
tietoinen ja
vastuullinen
oppilas oppii
toimimaan yhä
itseohjautuvammin

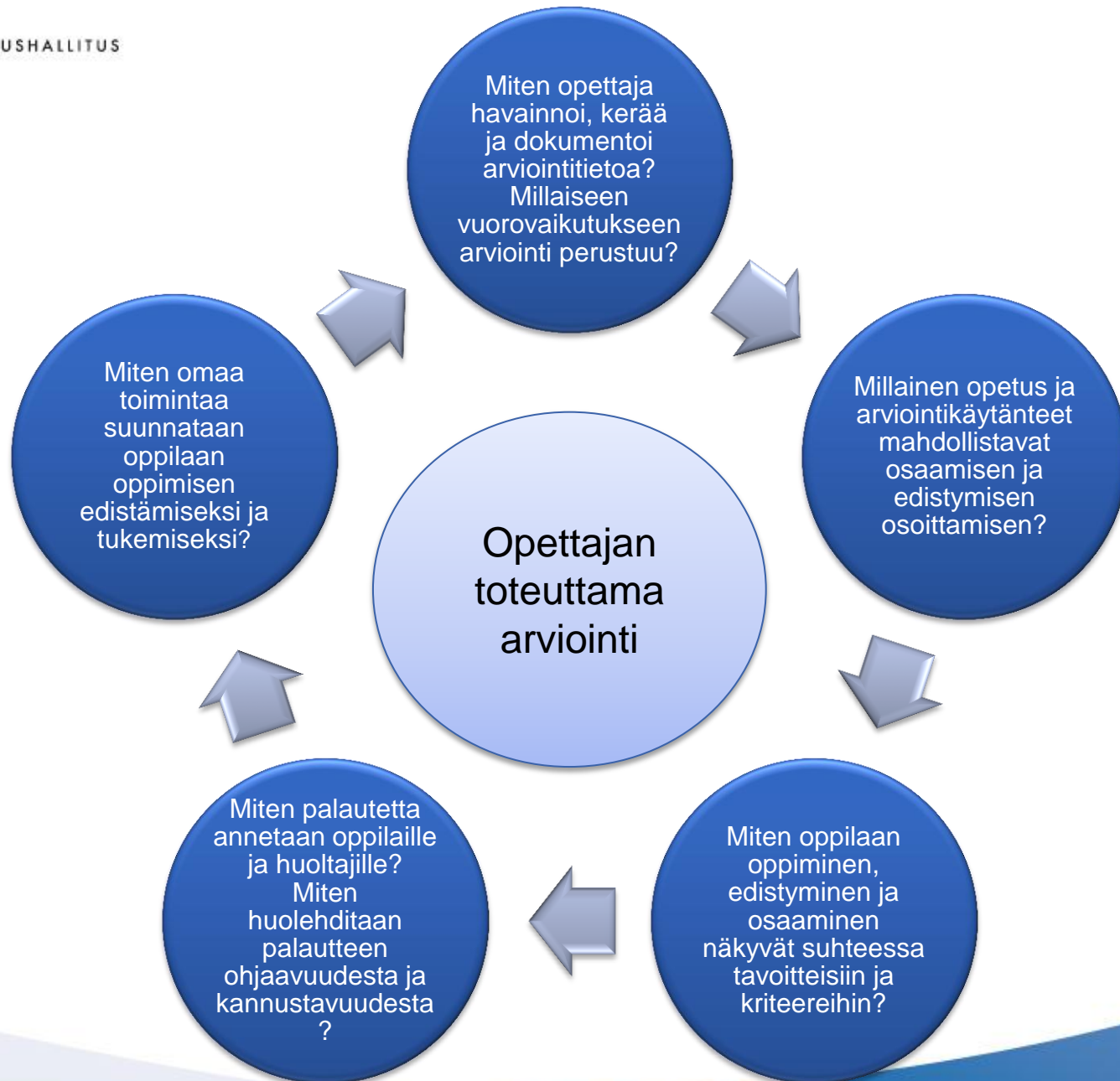
- Taitava oppija osaa ohjata ja säädellä oppimisen aikaista toimintaansa.
- Oppilaan itseohjautuvuuden taito kohdistuu sekä tiedonkäsittelyyn (kognitiot) että tunteisiin (emootiot).
- Itseohjautuva oppija uskoo omiin mahdollisuuksiinsa asettaessaan itselleen tavoitteita ja toimiessaan niiden suuntaisesti.

Opetussuunnitelman perusteiden oppimiskäsitys

Palautteen antaminen

- ◆ Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ohjaus vahvistaa oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. **Monipuolisen myönteisen ja realistisen palautteen** antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa sekä oppimista tukevaa että kiinnostuksen kohteita laajentavaa vuorovaikutusta.

Oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen

- ◆ Perusopetus perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella on **oikeus kasvaa täyteen mittaansa** ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä.
 - oppilas tarvitsee kannustusta ja tukea
 - kokemus välittämisestä ja osallisuudesta
- ◆ Jokaisella oppilaalla on **oikeus hyvään opetukseen ja onnistumiseen koulutyössä.**

Dialogia synnyttäviä ja kantavia voimia ovat vastavuoroisuus, kunnioitus, tasavertaisuus ja avoimuus.

(ks. Jordan–Kilkki & Pruuki 2013; Haarakangas 2008)

KIITOS!